

BISERICA și ȘCOLA.

de bisericească, școlastică, literară și economică.

Ese odată în săptămână: DUMINECA

Prețul abonamentului:

în Austro-Ungaria pe an 5 fl.—cr.
" " jum. an 2 „ 50 „
" România și străinătate pe an 7 „—„
" " „ j. a. 3 „ 50 „

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte
4 fl. și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele să se adreseze la Redac-
țiunea dela

„BISERICA și ȘCOLA“

Iar banii de prenumerațiune la

„Tipografia diecesană în Arad.“

Abonamentu nou la

„BISERICA și ȘCOLA“

1 Octombrie st. și se începe alu patrulea se-
cator alu anului curinte pentru care deschidem
abonamentu la „Biserica și Școla“ cu pre-
țu de până aci.

Domnii noi abonenți și carii sunt în res-
ponză cu prețulu abonamentulu sunt rugați
trimitte banii de prenumerațiune directe la
Administrațiunea tipografiei diecesane în Arad.

Acțiuni privitoare la cultura femeii române.

Pentru cultura fetițelor române din Ungaria
Transilvania a început a se manifesta unu inte-
res deosebitu, în cât nu scim să se fi interesat ci-
va în trecut de acestea atât, pre cât vedem, că
interesază barbații români de influință as-
ociatiunea Transilvană pentru cultura
populu română a luat în adunarea sa gene-
rală din anul acesta conclusu ca: să se înfiin-
ze în Sibiu o școlă superioară pentru cultiva-
rea fetițelor române. Românii din Clușă lucră
la înființarea a asemenea școlă; aseme-
nea dela Oradea mare, și dela Brașov.

La întimplinarea unu astfelu de curentu,
care de scopu cultivarea și nobilarea sec-
toru femininu română, nu putem dice altă, de-
ci felicită pre cel ce se interesază de acestu
scopu.

Totuși unele reflecțiuni înainte de compu-
narea planurilor de învățamentu la școlă supe-
rioară de fetițe credem, că nu pot fi strica-
toare; de aceea ne permitem a dice: că s'a
experimentat în multe casuri, cumcă mulți prin
voia lor de a face bine, mai alesu, când bi-
nă a fost peste măsura puteriloru fiziceși în nehar-
monie cu împrejurările, nu s'a putut folosi, ci
ceșt ostentela în detrimentu.

Totă întreprinderea bună dacă nu trece
preste legile naturali și preste forțele materiali
se crede că va fi de folos, altfelu și bine va
fi stricăciosu.

Dumnezeu creând primul bărbatu l'a în-
zestrat cu deosebite puteri fizice și spirituali,
nu a înzestrat însă și pe prima femeie care a
făcut-o de ajutoru lui cu asemenea puteri fizice
și spirituali; prin urmare se constată că pentru
unu destinu și pentru o ocupațiune a creat pre
bărbatu și pentru altu destinu și altă ocupa-
țiune a creat pre femeie; astfelu și cultura lor
trebuie dată amăsura ocupațiuniloru pentru care
sunt meniti.

Bărbatul e viguros, e destinat a suporta
tote greutatele în afară în lume și a se lupta,
femea din contra nu le pôte suporta acelea, ci
are altele cari nu le pôte bărbatul implini.

Deci dară Românii încă au se cugete mai
mult de cât alte neamuri asupra institutelor
de cultură pentru fetițele lor, fiindcă altele sunt im-
prejurările lor sociale. Românii trebuiesc să ia
în vedere destinațiunea femeii române, cercul în
care se învîrtesce ea, puterile materiali și ocu-
pațiunile ei ca femeie. Altfelu de vom da o
cultură superioară fetițelor (ceva nou la Ro-
mâni) așa precum se dau copiiloru, prin o ase-
menea cultivare scotem fetițele din sfera natu-
rală destinată lor ca femeii și le formăm pentru
alte ocupațiuni, spre cari puterile fizice nu
le iartă. Femeia este destinată a fi casnică, a fi
económă, a cresce fi, a îngriji înăuntru casei și
în juru, cu un cuvântu, a fi bărbatulu de aju-
toru. Precisiând acestea și mai bine, vom dice:
cultura e necesarie fetițelor române, ca se devie
ele femeii române culte; ca se devie bune econome;
consorție bune, mamă și crescătoare bune. Iată che-
marea femeii române cultivată. Acestea ar fi
scopulu. Mijlocele pentru acestu scopu s'au anun-
țat să fie: o școlă superioară de fetițe și insti-

tut cu internatū pentru fetițe. Ambele mijloce dacă vor avea în vedere școlă superiōră cu studiile școlilor medii, abstracție făcând de limbele mōrte, și internatele cum sunt în România și cum au Papistii, cutezū a dice, că nu sunt corespunderō pentru scopulū ce este în vedere.

Pentru ca să ne orientăm, să cercetăm și noi mai de apōpe: care e destinațiunea femeii? care e sfera în care se învērtesce femea romānă? Care sunt ocupațiunile ei și ce felū de cultură să se dea fetitelorū romāne?

Comparand destinulū și însușirile cu cari a înzestrat creatorulū pe bărbatū și pe femeē aflăm: Bărbatulū e creat cu forțe fizice mai mari și cu forțe spirituale de osebite; elū e fără frică, cutezătorū, fără multă milă, tiranū cu animalele, luptatorū în resboae etc. femea este cu forțe fizice mai puține, asemenea și în cele spirituale; ea e dela natură blândă, milōsă; bărbatulū domnesce cu puterea, femea domnesce cu blândeta și cu dulceta. Pe bărbatū îl vedem destinat a alerga, a lupta a se învērți în lumea largă, prin larmă, prin lupte și prin sgomote; din contra pe femeē o vedem că este destinată: a se învērți în casă într'o viață dulce fără larmă, fără sgomotū. Bărbatulū e destinatū a produce cele materiale din contra femea e destinată a nasce fi, a îngriji de el, a-l cresce, a-l feri; bărbatulū e destinatū a agonisi avere, femea e destinată a îngriji de ea, a economisi și a o pastra etc.

Vedem dară din câteva trāsuri că altulū e destinulū unuia și altulū alū celuilaltū; altă e ocupațiunea bărbatului și alta e a femeii. Precum se deosebesce bărbatulū prin forță, prin vorbă, prin mișcare, prin mersū, prin tōte trāsurile, astfel se deosebesce și femeea prin finetă, delicatetă, prin nevinovăție, prin milă, și prin noblețā. Secsulū feminin posedē o noblețā internă a sufletului, a simțirilor și a cugetărilor; le posedē acestea naturalū fără cultivare, este dară a-se îngriji ca femea se nu pērdă — aceste însușiri nobile prin cultivarea din internate. Podōba esteriōră a femeii încă are o consecință naturală. Ea este o urmare a curățeniei care stă în chemarea femeii. Deci nu se pōte da cultivare femeii cu aceleași mijloce cu cari se dă bărbatilorū, ci trebuie a se ține contū de ocupațiunile ei, căci precum bărbatū se folosescū de cultura primită ca mijlocū de traiū devenind funcționari etc. astfelū și femeea primind o cultură mai superiōră să se pōtă folosi de ea ca mijlocū de câștigū pentru necesitățile vieții ei.

S'a observatū, scrie renumitulū Rokke la unele popōre culte mai alesū în America, cari în zelulū lorū de a da femeii o cultură desevirșită, a schimbatū prin acēsta destinulū ei naturalū. În

institutele înființate de acele popōră se predă fetitelorū studiile necesare bărbatilorū și cu acēstea a introdus pe femei în cariera bărbatilorū iară rezultatulū s'a vedut, că ele s'au cultivat dară a remas fără ocupațiune.

Prin acēsta neocupare au devenit acele femei cultivate nemulțamite și numai acelea au o mulțamire, cari pot face voiajuri, călătorii vērșitōre. Acelea care nu pot face acēsta, tōtū mulțamirea lorū o află în lectura de romāne rare în lectura seriōsă. De totū rare sunt acele femei, care au putut deveni scriitōre. Tōte acēste însă nu a putut fi și mame bune, crescătorū buue iară econōme și casnice de felū.

Cerculū în care se învērte femea este cu vedem familia, aici are a îngriji de casă, de familie, de casnici, a nasce și a cresce. Deci familie se predă educațiā religiōsă morală, familie se predă cultura inimii; în familie se dezvoltă simțurile nobile, manierile, datoriele în puse de onōre, datoriele de mamă — care nu pot preda în școlă.

Acestea se practicā în familie și tōte necesitățile vieții casnice se practicā în familie. Deci prin crescerea fetitelorū în internate pot ele căpeta o cultură, dară nu se pot folosi de ea, căci scoțindu-le din familie tōte cele necesare în viața lorū nu le scotū iară de cultura câștigată pentru traiulū vieții nu se pot folosi. Iată pentru ce cutez a dice, că internate nu sunt corespunderō scopulū cultivării fetitelorū. Ele însă sunt nu numai necorespunderō ci chiar periculōse; din acestea pre câtă cultură dobândesc fetițele pre atâtea și năravuri rele. Acolō se adună feliurite copile cu feliurite năravuri și cea ce este reū, scim că, copii și copile cuprind îndată. Mulți pedagogi renumiți au scris contra internatelorū chiar și pentru copii, că sunt forțe necorespunderō culturale.

O cultivare mai întinsă fetitelorū romāne susțin că e necesare, însă acēsta cultivare nu se depărteze de bazele puse prin cultura din familie și copilele însuși se nu multū timpū despărțite de familie, de părinți atunci nu vor scī tocmāi acea ce le trebuie să scīe, adeca: căsnicia, ci ele se vor înstrengă cugete, în patru ani nu o vei mai cunoșca pe romānă, că e creștină, că e îndemānatică, că e cōșcōțatā, ci vei vedē o coconită delicată vorbindū alte limbi și desprețuind — că e cultă — tōte obiceiurile ale mamei sale; desprețuind ocupațiunea de casă căci a învățat a fi mai deosebită și astfelū a introdus desprețulū națiunei sale serace; desprețuind ocupațiunile îngrijirei și economiei casnice.

În institutele în cari se predau științele

lelor medii în internate sustinem că vor fi rețetatori sau învățători foarte bune și fetițele vor câștiga cultura minții, nu însă și a inimii și cea pentru ocupațiunile lor, pentrucă le lipsesc în care și decile de casuri, ce se întâmplă în familie din ocupațiunile cari le vor avea copiii în viața lor.

În aceste casuri părinții sau familia le pot îndrepta, le corigă, le îndreptă, le arată; cum să lucreze, cum se așeze, cum se lucreze, cum se poarte în viața lor. Fără se predea ved și ce ce trebuiesc fetițele se scie mai târziu decât educațiunea care se predă copiilor din familie și celor mai crescuți.

Cercul în care se învârtesc femeia în totă viața ei e familia; ocupațiunile ei sunt toate cele din casa, ale cuinei, ale albiturelor, spălatul și facerea vestimentelor. Acest cerc și aceste ocupațiuni la o cultivare superioară a fetițelor trebuie se nu se scape din vedere. Altfel se va experimenta că din o copilă îndemnată, grijă, lucrătoare s'a format prin cultivarea superioară o coconită delicată așa, că nu se poate pleca de la acul de jos. E sub demnitatea ei a se ajunge la foc, și nu a învățat atâta carte, pentru că se cósă albiturile și nici nu mai poate se spele, și mama sa. Această ființă delicată așteptată se va experimenta? E o tortură se fie ea ună ană tot în viața ei la peptu, deci i trebuie doica; e o boală pentru femeie — dice ea — bărbații să distragă și femeia se fie închisă pentru căsătoria; aceasta dară o incredințază servitorem; câtă pagubă fac servitoarele pe totă ziua, și nu se poate cugeta.

Cine nu crede la astfel de casuri concrete îndreptăm se trecă în orașele României să cerceta mult, de va intra în cea din casă din clasă de mijloc — nu boerescă și se va convinge despre toate câte le am istorisat și va câștiga alte cunoștințe de spaimântătoare să aș locu în acestu tractatu. Va dice cu siguranță: nu se poate se șe ceva din România, dacă familia este prin cultivare stingă și complicată, căci din familie se compune societatea, și compune statul. Toate acelea femei s'au cultivate în institute și s'au educat în internate.

Având în vedere cercul în care se învârtesc femeia și ocupațiunile pentru cari le avea ea și le avea în totă viața ei, nu sum contra opiniei mai superioare dară contra Internatelor și adaugu, că ori ce învățatură s'ar da fetiței ea să nu se înștreineze mai mult de 2—3 ore de familie, de casa părintescă, căci se desparte de modul viții casnice, cu care trebuie să cuprindă în viața lor.

(Va urma)

Sistemul papal.

[Continuare.]

Papismul dela reformațiune.

Istoria papismului dela secol XVII încôci până în prezente nu ne ofere nici unde idei noi sau urme de dezvoltări interne, ci preste totu demostrează numai încercarea, contra reformațiunii și luptele ei de unu secol și jumătate în Europa, contra puterilor naționale, politice și culte a timpului nou, — de a esecuta toate pretensiunile eclesiastice a supremației absolute câtu se poate mai estinsu și a ține biserica catolică strânsu sub servitutea acelu sistem papal, care cunoștința științifice a secol XVII, deja, și mai multu a prezentului, a potutu apărea numai ca unu productu alu nesciinței istorice din secole trecute și ca o seducere și amăgire conscie a papismului. Numai cu mijlocele mincinoșe a iesuitoru au mai fostu posibilă de aci înainte apărarea doctrinelor papale. — Am merge pre departe, dacă am atinge toate împrejurările papismului din periodu acesta; ar trebui multe se amintim, însă acesta nu ne permite scopul acestei scrieri, care este menită de a cuprinde trăsările principale ale istoriei papismului; de aceea numai atâta dicem: papu primulu periodu a reformațiunii, căntău a esecuta lupta contra reformațiunii, cu mijlocele politice, limesci, și prin alianțe politice cu puterile politice, mai vartosu cu casa habsburgică, a provoca stêrpirea protestantismului. Așa Leo X, Clement VII, (de și vacilă între Francisc I și Carol V, de după interesele statului bisericescu), Paul III, Iuliu III. Dar înființarea ordinului iesuitoru (1540 aprobatu prin Paul III) și influința lui preponderantă în biserică, provocă în papismu o putere centrifugală. — Cu Paul IV (1555—59) se începe această restaurațiune a papismului, care de aci înainte are de problemă, respingerea elementelor, evangelice și înădușirea spiritelor libere, cari se încumetau a se opune intru ceva papismului. În sensul acesta a fostu condusu de Roma sinodul Tridentin (13 Dec. 1545—4 Dec. 1563, ținutu la Trient în biserică Sta. Maria Maggiore, convocat pentru împăcinirea șiimei bis. și ștergerea abuzurilor bisericesci descoperite prin reformațiune, decisă în favorul ierarhiei papale), — carea avea numai se sigileze stagnațiunea dogmei române; în sensul acesta a protestat Paul IV, contra păcii religioare din Augsburg¹⁾ și succesori lui în secol XVII, în alianță cu un Filip II, cu Catharina de Medici și fiii ei, provocară în țările de jos, Franța, Anglia acele lupte sângeroșe, cari dovediră imposibilitatea de a ține Europa în jugul romanisticu, și regimul sângerosu a lui Alba²⁾, inquisiția spaniolă, noștea lui Bartolomeu³⁾, 1572, șerbarea acelei

¹⁾ Veđi Wessenberg, Geschichte der grossen Kirchenversaml, — Ranke, Gesch. der Päpste II. p. 237 s. m.

²⁾ încheiat. 1555 în dieta convocată de reg. Ferdinand în numele lui Carol V, prin care se asigură libertatea religiunilor, recunoscându-se protestantismul.

³⁾ Alba, Ferd. Alvarez de Toledo, beliduce spaniolu, născ. 1508, și a făcutu un renume teribilu în luptele religioase și în periodul reformaționalu; dela 1567 guvernator în Terile de jos s'a portatu fust de resculători cu o energie sângeroșă, 18000 de omeni în Terile de jos, s'au predat ei șafotului. † 1582.

⁴⁾ În noștea spre Bartolomeu, 24 Aug. 1572, s'au început la ordinul lui Carol IX, și sub conducerea Guisefordu, macelarea hugenotilor în Franța, care incidentu papala șerbatu ca un evenimentu de bucurie.

nopti cu Tedeum și tragerea clopotelor, scaldă de sânge irică din 1641, ¹⁾ a aprinsă numai faclile, a căroră lumină petrunzătoare clarifică tendințele și caracterul papismului după reformație. Alianța papismului [Paul V. 1605—21; Grigore XV. 21—23, Urban VIII—44] cu Ferdinand II, carea cauză rebelulă de 30 ani (1618—1648; petrecându-se scenele cu deosebire în Italia, Franța, Terele de jos, Anglia și Germania] merită pentru stăpânirea protestantismului, — dusă la același separatism și recunoșcere reciprocă a papismului și protestantismului care și în secolele nterioare esențial nu s'a schimbat. Inocenție X. (1644—55) avea numai putere la un protest imbecilă contra păcei din Münster și Osnabrück (pacea vestfalică, carea 24 Oct. 1648 s'a încheiată în orașele Münster și Osnabrück, punându capetă rebelului de 30 de ani).

Deja în ultimulă periodă a sinodului tridentin s'a arătată puterea care stăpânescă mersul papismului și otarească dezvoltarea sa.

În adevărulă au fostă la Trident încă vechia opoziție, episcopatismul secl. 14 și 15, destulă de potentă, dar afară de unile cestiuni de reforme, au împedecată, ca la trident să se enunța ceva despre poziția papismului și a bisericei romane. Numai ca în trecăt, și numai de două ori se amintescă în canoanele din ședința 7 și 14 „ecclesia romana”, „quae omnium ecclesiarum mater est et magistra”; despre papa „vicarius ipsius dei in terris”, în ședința 6 [c. 1.] despre a sa „suprema potestas in ecclesia universa” în ședința 14 (c. 7). De vr'o sistemă doctrinală precisă despre biserică și papa în Tridentinum nu este nici o iotă, și abia *Catechismus Romanus* ²⁾ a suplinittă această lacună. Întrebările despre referințele episcopatului către papism și drepturile divine ale aceluia, s'au lăsată printr'un felulă de compromis neresolvite. — Când episcopulă Vigerius din Senigaglia 1546 făcu propunerea, ca episcopii să se îndetoreșcă, de *jure divino* se resideză în diecesele lor, atunci legații papali combătura îndetorea această cu cea mai mare cerbică, pentru-că aceea ar fi învolvat concesiunea dreptului divin episcopatului ³⁾ până când diecesa, după Pseudoisidorus și Inocenție III., trebuie se valoreze numai ca eflux al papismului; și în sesiunea XXIII s'a acceptată „*hierarchy divina ordinatione instituta*” în loc de propusele „*a Christo instituta*”. Dar acesta a fostă un triumf al ultramontanismului, — acărui reprezentante în ultimulă periodă al sinodului era iesuitul generală Laynetz, — că la finele sinodului s'a rezervat papai Piu IV — de și numai momentan — aprobarea concluderilor luate și efeptuirea cauzelor neresolvite în sinod. Și maximele ultramontanismului și absolutismului papal, rămân de aci înainte predominând, aprăpe-exclusiv papismul, și întreaga

¹⁾ În urma unei mari resculări 40000 protestanți au fostă acial.

²⁾ Sinodul tridentin a decisă edarea unui catechism dreptă basă la învățatura religioasă. Elaboratulă comisiunei (1562) n'a fostă acceptat și în ultima sesiune a sinodului s'a înscrisă papai cu eșecutarea decisiunii. Acesta a pusă o comisiune din 4 dominicanți: episcopii și arhiepșii, cari făcările avă se elaboreze cătă o parte. O altă comisiune sub cardinalulă Sirletius examină opulă, care — la 1566 s'a edat sub auctoritatea papai. Valoarea lui ca scriere simbolică o dispută iesuitii, fiind-că ei au contrașis odată învățaturile lui (catechismul) despre dar și libertate.

³⁾ Auctoritatea episcopilor ca aședementă divină nu s'au recunoscută în trident, ci în interesulă disciplinei li s'a conces numai o putere asupra clerului supus lor.

lui istoriă ulterioară numai are nici un interes în teletuală.

Scopulă nostru este a face numai o privire generală în dezvoltarea papismului, și nu a ne demă în detaiuri. Mai rămânem numai la momentele principale a dezvoltării sale a cărei lege zace în programa identificare a papismului cu iesuitismul.

În secl. XVII. elă luptă contra iansenismului (Urban VIII. 1642 bullă „In eminenti” prin care condamnă învățatura lui Iansen, care bullă se aprobă 1653 prin Inocenție X., 1656 prin Alesandru VII. Clement XI. 1713 bullă „Unigenitus”. ⁴⁾ La finele secl. XVII începe cërta contra libertăților gallicane, bisericei franceze care susține că: eppulă guvernă monarchice în diecesa sa, elă ordineză transferedă și destitue preoții; eppii fău o pozițiune liberă în stat și curiă; papa n'are dreptulă a se amesteca în lucrurile lumene a principilor și regilor; auctoritatea sa se determină, prin legile, ce sunt în valoare în Franța. Cërta se fini cu ună triumfă formală a papismului, de și opoziția națională și episcopatismul care au provocat această cërta, în seculul următor reînviă încă odată, când Nicolău de Honthaim (născ. 1701, eppulă tit în Trier) dezvoltă episcopatismul ună sistemă organizat. În *De status ecclesiae*, combată sistemul curial și — susține episcopatismul cu principiulă: potestatea episcopală este de Ddeu. Papa este *primus inter pares*, elă stă de la semă deșupra episcopilor singuraticii, dar tot-odă și sub totalitatea lor; este legat de canoane și observarea lor trebuie să fie obligat.

Edictulă de toleranță a lui Iosif II. (30 Iul. 1781, carele sub unile restricțiuni nefinsemnate concede evanghelistilor și iudeiloră eșecutarea libertății a religiunii lor și drepturile cetățenești), în Italia episcopulă Ricci din Pistoia pentru o reformă bisericei demustră puterile cari dormita în bisericei catolice, și la 1786 se uniră arhiepșii mâni cu scopulă, de a pune basă la o biserică națională germană. Acesteia au premerș cassarea mată prin bullă lui Clement XIV. (1769—74) „*Dei nus ac redemptor noster*” (16 Aug. 1773) a ordineză iesuitiloră, carele era deja excludat de toate statele romane ca o adevărată pestilență. Dar, cea mai considerată la finele secululă trecută ca cea mai epocă a papismului și despre care istoriculă Sauer dăcea: „șerpele (ord. iesuitilor) totă mai mișcă și ce i s'a zdrobită capul, Clement singură mai otrava ex-iesuitică și iei coala totă mai soapă, ca să se bira asupra Germaniei, spiritulă discedat, asista — va aci speranță de reînviere?” — aceea vedit de o episodă iute trecătoare, și istoria nesatisfăcută acceptărilor încurăgiate de spiritulă papal. A fostă revoluțiunea franceză, care în resturare a adusă restăurarea și consolidarea papismului.

De și papa Piu VI. (1794—99) a vedută căderea bisericei catolice din Franța (1789) și

⁴⁾ *Unigenitus dei filius*, sunt convintă că se începe faimosa bullă (constituțiune) a papai Clement XI. 1713, prin care se condamnă 101 de propozițiuni din *R. a. d. morales* a lui Quesnel [născ. 1634, — 1719] ca eretice, și și unile, cari se băsă pe adevărulă biblice, și în parte sunt din Noul Testament și scrierile lui Augustin. Papa nu denunța aceste propozițiuni ca primejdose și pentru statul adevărat al acestei bulle au fostă iesuitii dela curtea lui XIV., cari mai înverșunat contrari a iansenismului. În Franța a aflată opoziție și la o parte din clerul, de și regele a regă cu ca lege. În Austria Iosif II. 1781 o cassă.

averilor bisericești, constituțiune civică pentru clerul, 1773 cronologia (calendarul) nou etc. și fundarea republicei române [1798] și a murit în captivitatea esilului; iar Piu VII (1800—23) a fost prizonierul lui Napoleon I, care l-a silit să subscrie concordatul din Fontainebleau (25 Ian. 1813, abdicarea de statul bisericesc și consimțământul, că, dacă alegeți episcopi în Franța nu se aprobă (prin papa) până în 6 luni, atunci dreptul de aprobare trece la demnitarul bisericești franceze), — dar tocmai acest Piu VII. a ținut intrarea sa, în Roma 1814, 24 Maiu; a restaurat totu același anu ordinul iesuitorilor (7 Aug. 1814 bulla Sollicitudo omnium) — și așa a papismului, a anatemisat societățile biblice ca pestilenții. Au fost confederațiunea cu puterile conservative, în sensul alianței sfinte și a confederațiunei de tron și altariu, pre care papa îl presenta miopilor și indocililor principi și diplomați: ca unu asilul alu fidelității și loialității. A fost trica de revoluțiune și de ideia statului modern, care adusă clerul, înainte de toate episcopatul, iarăși în brațele papei. Direcțiunile mai liberale; mai vartosu în biserica germană, bărbați ca Wessenberg, Sailer, L. de Schmid s. a., trebuiră se cedeze nou consolidatului ordinu iesuitoriu, cărnă, după rehabilitarea romanistică a catolicismului, i se incredință totu mai multu educarea clerului. Opoziția episcopatismului *) amuți totu mai tare, și Piu IX. potu să se urce pe tronul papal (1856, 16 Ianu) cu firma credință: că lui este destinat a pune corôna catolicismului roman, în sensul celui mai absolutu sistem papal.

(Va urma).

Învătătorul român.

Ca stelele voru străluci întru împărăția cerului, aceia cari cultivează spiritele june. Ioan gură de aur.

Dacă privim la trecutul poporului român, ne vom convinge: că el a avut zile negre și amare. El a suferit mult pentru conservarea limbei și a virtuților românești. Și numai cu arătarea sôrelui secolului alu 19-lea au început a se încălzi de binefătorele raze ale lumii spirituale. Atunci a priceput elă că numai în carte e mântuirea sa. Atunci s'a îndurată providența divină — de suferințele sale, trimițându-i pre adevărații apostoli ai luminărei: Georgiu Sincăiu, marele dascăl alu românilor Georgiu Lazaru și Inaltu Preasfințitul Metropolitu: Andreiu Baronu de Șaguna, cari au înființat școli populare cu sutele, anume: Lazar peste 300, și Marele Andreiu peste 700.

Acestia au știut bine, că numai școla pôte crea viitorul națiunei. Națiunea carea va jertfi pentru școlă va deveni liberă și respectată, iară din contră cu pași rapedi va decădea. Căci deplină valoare are șisa lui Jules Simon: „Poporul care are școle mai bune, este primul întră popore, dacă nu ați, apoi mâne.” Si ore care se fie eslea mântuirei noastre, dacă nu Școlă? „Dă-mi școlă și-ți voi reforma lumea” dice Leibnitz; iar unu bărbat de stat a dis:

1) după căderea lui Napoleon,

2) Episcopatismul s'eu sistemul episcopatu în biserica română este acea doctrină bisericescă, după care suprema potestate a bisericești consistă în totalitatea epilor, căreia și papa este supus. Se basază pre Mat. 18, 18. — Curia romană nu recunoște acestu sistem, ci susține cu cerbicie sistemul papal, după carele papa cu biserica este una, totă potestatea derivă numai din elu singuru.

„Dați-mi școlele și voi schimba fața pământului.” Acesta se afirmă și prin esperința de toate zilele și principele Bismark a enunțat unu adevăr neresturabil când a dis: Germania are de-a mulțemi învingerea reportată asupra Franței la a. 1870 — numai braviloru învățatori germani.

Din rele premise destul de învederat se arată că dacă purtăm la inimă prosperarea și fericirea iubitei noastre națiunii, trebuie se conclucăm din resputeri la înființarea și prosperarea școlilor noastre, providindu-le cu învățatori capabili, căci scut este învățatorulu este primul factor alu învățământului.

Învătătorulu este acelu apostolu alu culturii, carele în fruntea neusemnatei sale ostiri — sperând în ajutorul lui Dzeu — persecută pe fiul fatunecului, respândind pretutindenea lumină, după șisa lui A. Franke: „Celu ce astéptă pre Domnul, acela capătă poteri noue, sboră ca vulturulu, fuge, perigrinédă și nu obosese.”

Si intru adevărul învățatorulu e corôna, suculu și sufletulu școlii. O națiune va fi puternică și respectată, decă va avé învățatori bravi. De vrei a te convinge despre cultura unei națiunii, privește la învățatori ei. O națiune fie câtă de puternică, fără de învățatori bravi va disporea ca negura de pe munți căci dela ei depinde viitorulu poporelor.

„Prin ce se pôte ferici omulu, prin avere?” Nu, ci prin adevărata educațiune” dice Leibnitz. Si ore dela cine pôte spera națiunea educațiunea sa dacă nu dela învățatoru?

Dar pecătul e de sublimă misiunea învățatorulu pe atât e și grea. Unu măestru de a smintit ceva îndată pôte îndrepta sminta: dară învățatorulu de a smintit ceva, nu mai pôte îndrepta.

Dar apoi, ca se pôte elu implini sublima chemare, are neincungiurabilă necesitate de unele calități s'eu virtuți morali, precum dice Lubrich: „Activitatea celor ce s'au oferit pe cariera grea și spinosă a educațiunei, numai atunci va fi urmată de rezultatul și darul așteptat când se întrunesc în densul calitățile, cari forméză condițiunea succesului” și anume:

1) Iubesc-te religiunea, căci fără religiune toate sunt basate pe nasipă, și din contră binecuvântate, precum dice și Curtman: „Este unu daru acela, care se respandesc asupra întregii educațiunii, dacă educatorulu e unu adevăratu creștinu în vorbe și fapté.” Sădesce în tinerele mlădite iubirea și frica de Dzeu. Condu-i la totă ocașiunea — în sântulu Sionu, deprindei a se roga și a asculta în liniște sântele liturgii; căci scint e că deprinderea e isvorulu obicinuiței, și decă s'au obicinuit la așa ceva fi sigur că cu greu se vor desveta.

2) Iubesc-te limba străbună, sădesce în inimile prunciloru tei iubirea de limbă și națiune. Spuneți-le că străbunii nostri în timpuri vitregi, au preferit morțe decă a și lesa dulcea lor limbă. Precum noi o am primitu dela ei, așa suntem și noi deobligați a o preda fiitorei generațiunii, ca se nu ne ajungă blăstămurile lor în mormentu.

3) Iubesc și sădesce în pruncii tei iubirea de patrie, — stima, supunerea, și iubirea cătră înalta dinastie domnitoare, căci acesta a fost și este virtutea cardinală a românulu.

4) Iubesc-te chemarea ta sublimă, implinesc-te datorințele cu sumpătate și-ți vei îndulci pozițiunea ta. Acesta se-ți fie devisa sântă. Multe zile grele și amare vei avé învățatorule, dar nu dispera, aduți aminte de acesta devisa sântă. Idealulu se-ți fie che-

marea ta sublimă, căci e creșterea și fericirea junimei. Când vei vedea că toate nobilele tale nisuițe sunt calumniate, caută-ți refugiu învătătorule în idealul tău.

5) Inbesce-ți învățătorule tinerimea, pentru că numai iubirea va castiga iubire reciprocă. „Prețului iubirei este numai iubirea”, dice Deak. Las nu te iubescă nimeni, numai tinerimea să te iubescă și aceasta e cea mai mare recomensă. Numai acela se poate numi cu dreptul învățătorul carele scie iubi. Educatorul trebuie să scie, iubi ca să potă propaga iubire, și să semente în lume iubire”, dice Schmidt. Unu adevăratu modelu de iubire a fost Pestalozzi carele a dis: „Iubesc prunci și pentru densi voi să trăesc”.

6) Pregătește-te învățătorule conștientos pentru ne care oră de prelegere. Acesta privește autoritatea ta și prosperarea învățământului. Celu ce va propune cu cartea a mână, fie convinsu că nu va face nici când nimic; căci de voim a propune interesant, trebuie se propunem cu mai multă vioiciune și interesu. Dar bine ni este cunoscutu, că ochiulu ager alu elevulu e pătrunzător și nici când nu vom potă scăpa din naintea lui.

7) De vrei a ținea pasu cu lumea progresulu, apoi folosese fie care minutu pentru completarea cunoscintelor tale, căci nici când nu putem dice că scim ceva. Iară de altă parte, celu ce dă, tot-deuna trebuie se posedă mai mult decăt celu ce dă, după cum se exprimă și Goethe „Nimicu nu e mai teribilu, decăt unu învățătoru, carele nu scie mai multu decăt ce trebuie se scie școlariu sei”.

Pe toate terenule de cultură se nase în ziua de azi, felurite invențiuni, în deosebi pe terenulu pedagogico-didacticu și metodicu diferitele principii și metode, cum dice Cant: „Obiectele vrednice de învățati se înmulțesc în ziua de azi”.

Bine vor face stimații colegi cari au absolvatu de curând institutele preparandiali, — dacă nu voru da nitărei acele cunoscințe, ci diu când în când le vor repeta, și si asecuri că acum mai bine le vor înțelege. Nu potă din destulu a recomanda tinerilor învățatori cercetarea școlor unor învățatori mai desteri.

8) Inbesce învățătorule adevărulu și-lu sădesce aduncu în inimile eleviloru tei, căci adevărulu e baza dreptății. Nu te demite la propagarea neadeverulu, de nu, voiesci a cădea jertfa intrigiloru omenesci. Plântedă în inimile eleviloru tei iubirea de adevăr, de vrei a te numi fără șhală învățătoru. Cu un cuventu „Invățătorulu trebuie se fie sacerdotele — preotulu — adevărulu, care se conducă inimile june în acelu templu sacru, pe acărui altar arde pururea lumina dreptății”.

9) Fii învățătorule cu răbdare în momente rele, pentru că iritarea te va învenina. De multe ori vei deveni în rea pozițiune, însă atunci nu te supăra, răbdă căci răbdarea e virtute dascală. Caută a te stăpâni pe tine însuși, ceea ce e virtutea cea mai frumoasă, după cum dice și Seneca: „Mulți sunt, cari au avut în potestatea lor cetăți, poporă; înse pe sine însuși numai puțină”. Nu te arăta cu mânie ca unu tiran, căci vei creșce nisce neascultători, precum dice și renumitul Kehr: „Dacă instructorulu apare eleviloru oă unu despotu seu tiran, atunci e foarte naturalu, că creșce nisce capete cerbicoșe, cari se revoltă pe față contra voinței sale”.

10) Fii cu pacientă învățătorule, nu te supăra dacă nu vei vedea deodată realizate toate dorințele tale,

căci la toate se receră diligență și energie. „Adevăratulu progres nu potă sbura ca paserea”, dice la locu Smiles. Nu dispera dacă orizontulu vieții tale totu-deuna va fi acoperitu de nori grei. „Căci pre cină iubescă Dău flă ceară, și-lu bate pre totu flău pre care ilu primescă” Pilde. cap. 3. Nu dispera dacă societatea omenescă e nerecunoscătoare, căci tu nu trăiesci pentru presente, ci pentru viitoru. Viitorea generațiunea va aminti numele tei.

11) Dacă dorești învățătorule prosperarea școlii tale, apoi nisuesce-te ca cu totu se trăsesci în amiciei. Tu scii că discordia și neînfrățarea sunt și a fostă cauzele decădintei noastre. Caută a-i face pre totu amiciei școlii; căci numai estmod nu vei ave pedeci întru realizarea sublimulu și mărețulu tei scopu.

12) Inbesce învățătorule ordinea și curățenia, ca totu cei ce te vor cerceta se vadă în ține unu adevăratu învățătoru. Ordine și curățenie se fie precum în școlă așa și în casa ta. Disciplineză bine tinerimea și o învață la ordine și curățenie; căci forța la locu dice Amos Comenius: Școlă fără disciplină e ca mōra fără apă. Si în adevăr școlă în carea nu domnesce o adevărată disciplină, nu potă progressa.

13) Învățătorule folosese-te de unor glumă, — căci gluma e nutrementulu celu mai bunu alu școlulu, însă acelea se fie alese. Elu cu totu plăcerea va veni la școlă, când învățătorulu e viu. Nu fi cu față noroșă, lasăți toate neplăcerile oficiulu tei la o parte, și ougetă că „Cei ce învață pe alții, mari se vor chemă întru împărăția lui Ddeu”.

14) Învățătorule fii cu copii tei adevăratu copil, lasă se vadă elu că tu nu esci superb, (fals) față de elu și atunci se va alipi de tine. La jocuri, direge însuși joculu, căci numai așa vei cunoaște diferitele lor naturi; căci pruncul numai în jocu arată toate patimile sale. Grigese de individualitatea lor, nu-i tracta asemenea; căci omenii diferite naturi sū.

15) Fii modelu întru toate, va se dică exemplu viu atot ce e bun și folositor. Ținend contu de aceste virtuți spirituale morale, când ochii tei nu voru mai potă privi cu vioiciune, când urechile tale nu voru mai potă suferi calumniile acestei nemulțămitoare societăți omenesci, când corpulu tei va tremura, vestind că tot ce a fost bun a trecut și nu va mai veni; atunci cu frunte senină vei aștepta sfârșitul fiindu conșcința curată, că ai potutu și tu pune o petricică la mărețulu edificiu cultural-naționalu. Atunci dicu: cu frunte senină vei bea păharulu din urmă asociandute cu învățătorulu învățătoriloru dicand: „Părinte! lucrulu care mi l'ai dat, l'am servit și acum vin la tine”.

Julianu Vuia.

Lângă cruce.

Ochiul călătoru, ce vede, vede,

Nada gândulu hotaru,

Pe Golgata cine sede

Lângă cruce n trist talaru ?!

Cătră peptu-i crucea stringe,

Clatinandū ca frunda n plopū,

Și încercand dureri a stinge

Intr'alū ochiloru potopū.

P'orizonturi se 'ntortocă

Lași ca lumea nori de nori;

Iar în jurul ei se jocă

Razele din șapte sorii.

O minune ce nu 'ncepe

Într'unu gând de muritoru

Ce n'are dar să s'adape

Din isvorul tainelor.

Cine-i dară lângă cruce

Pe genunchiu-i sângeratū?

— Maica-și plânge Fiulū dulce

Și p'altū lumii Imp'eratū!

Diverse.

* Visitare canonică în protopopiatul Pes-

tesului. În legătură cu notificarea din Nr. 37 despre
visitațiunea canonică a Preasfinției Sale Dnui Episcopū
Ioan Meșianū în părțile Orașii-mari, vinū ați co-
munica mai în specialū următoarele: Dupăce Joi
(20 Sept.) a îndeplinitū sântirea bisericeii din
Mieherechiū, iar Vineri în 9/21 a ținutū în Ora-
dea-mare o conferință cu preoțimea din jurū, și
dupăce a făcutū vizitele convenite la cei doi Dni
Epiți din locū și la celelalte autorități, Pr. S. S.
Dn. Episcopū Ioan Meșian a plecat cu trenulū de după
amiază la comuna Fechetē, cea mai îndepărtată din
părți. Sâmbătă în 10/22 a celebratū utrenia în
Fechetē, și de aici a luatū calea spre comuna Bratca
unde se adunase poporulū din mai multe comunități
unde de-și intenționase a ținē s. liturgie, dar pen-
tru îngustimea bisericeii, nepotēndū facepe nici pe de-
parte poporulū adunatū, iar afară din cauza timpului
nepotrivitū nepotēndū-se înprovisa altariū, s'a ținutū
numai chemarea Duchului, Sântū și sântirea apei,
tū în acēsta și a făcutū vecernia în Besnea. Du-
minecă în 11/23 a celebratū utrenia în Gegia, litur-
gia în Tinodū iar vecernia în Logașulū inferiorū.
Marti în 12/24 a celebratū utrenia în Teleagdu, li-
turgia în Ineu și vecernia în Sacadatū; iar Marți în
13/25, trecândū la Cefa, a seversitū sântirea biseri-
ceii și st. liturgie terminândū de astadatā întreprin-
sa visitațiune. Preasfinția Sa în toate comunele cer-
cate, a ținutū poporulū vorbire de învățatură, a
proctatū școlā și a examinatū prunēii. Peste totū a
fostū primitū cu mare entuziasmū și mare bucurie
de partea poporulū și chiar din partea autorități-
i, mai alesū când preoții și alți fruntași ai popo-
lulū la cuvēntările de primire intonaū: că nici cei
mai bătrāni din acele locuri nu-și aducū aminte să
ajunsū vr'odatā pre acolo vr'unū altū episcopū.
Prinmū ca acēstā visitațiune obositore se producū
efectele dorite în clerulū și poporulū nostru. S.

* Pentru seminariulū din Arad, a oferitū com-

proș-Ineu 100 fl. comuna Sistarovețū 50 fl. comuna
vesdia 57 fl. 50 cr. Clericulū Ioanū Moldovanū în
62 fl. 70 cr. în bucate 17 cubule, clericulū Teo-
doru Șerbanū în bani 167 fl. 30 cr. clericulū Petru
Babu în bani 41 fl. 15 cr. Dnū asesorū consist. Petru
Babu dela Dnū vicariū Ieroteiū Beleşū 100 fl. dela
Dnū protopopū Gavrilū Neteu 50 fl. dela sine 50 fl.
Dnū secretarū consist. Zigrea 20 fl. dela Dnū Ioanū

Papū asesorū consist. 10 fl. Dnū Horvatū, Petru Ioa-
nașū, Ioanū Mihailoviciū și Dna Elisabeta Nicoliciū
câte 5 fl. = 20 fl. dela Dnū Ioanū Tocaciū 2 fl. comuna
Șoimoșū 50 fl. prin Grigorie Mladinū clericū s'a co-
lectatū 109 fl. 50 cr. iar prin colectantele clericū
Ioanū Miloșū 82 fl. 50 cr. Aradū, 23 Sept. Ignatiū
Papū, secret. consist.

* Hirotoniri. Clericū absolūti *Mihailū Magda*
s'au hirotonit de parochū la vacanta parochie din
Cetea, și *Liviu Beldea* de parochū la vacanta parochie
din Șiria (Vilagos).

* Logodnă. Dr. *Demetriū Magdu*, avocatū în
Arad, s'a logoditū cu Dșora *Terezia Borlea*, din Baia
de orișū.

* Rectificare. În Nr. 28. în rubrica pentru se-
minariū s'a ivitū o erore de tipariū carea se corege
astfelū: Dnū învățatoriū Andreescu din Beregsēu a
datū acum 20 pe mai târziu a subscrisū 80 fl.

Concurs.

Se escrie concursū pe stațiunea învățătorească
din *Murani*, cu terminū de alegere pe 16/28 Octomvre a. c.

Emolumintele annuali sunt: 1) în bani 162 fl.
80 cr. 2) 60 meți de grāū, jumătate curatū, iarā ju-
mătate mestecatū. 3) 4 jugere de livadā. 4) 4 orgii
de lemne din care se va încălzi și școlā. 5) Cortelū
liberū și grādinā intravilanā.

Răcurenții se-și ajusteze petițiunile lorū con-
form prescrișelorū statutulū organicū, și se le tri-
mitā până la terminulū prefiptū subscrisulū inspec-
torū de școlē per Vinga în Szécsány, avēndū tot-
odată înainte de alegere într'una de Dumineci sēu
serbătore să se prezenteze în S. biserică, ca să-și
arete dexteritatea în cantū și tipicū.

Comitetulū parochialū.

În contelegere cu: Ioanū Grădinariu m. p.

Inspectorū de școlē.

La postulū de capelanū sistemisatū lângă pa-
rochul din *Cheșă* *Vasilū Moga*, în protopresviteratul
Beliulū, — ne competānd nimenea, — prin acēsta
la cererea espresā a Comitetulū parochialū, se pub-
licā de nou concurs pe lângā emolumintele publicate
în Nr. 28 și 29 a acestui jurnal.

Pe terminulū alegerei, care se defige pe dina de 16
Octomvre st. v., pe cānd cei ce voese a competi la
acest post sunt avitați a-și substerne suplicele lor
instruite cu docmintele necesariū Dnui administra-
torū protopres. *Iosif Pința* p. u. *Hollod* în *Gyanta*,
Cheșă la 4 Septemvre 1883.

Comitetulū parochialū.

În contelegere cu mine: *Iosif Pința*, adm. protop.

Pentru deplinirea definitivā a stațiunei învățā-
toresci din comuna *Mișca*, comitatulū Aradulū, in-
spectoratulū Șaprenșutulū prin acēsta se deschide
concursū cu terminū de alegere pe 9 Octomvre st. v.
a. c. pe lângā urmatoriulū salariū:

1) În bani gata 160 fl. v. a. 2) 10 cubule de
grāū și 6 cubule de encuruđū. 3) 50 de măgi de
fēnū, rescumpărats de comūnā în banū gata. 4) 13
jugere de pământū parte arātorū parte fēnațū. 5)
Pasou de 3 jugere. 3) Quartirū cu 2 chilii și cămarā
și unū intravilanū de 800 □. 7) 12. orgii de lemne,

din care are să se încălzească și școala. 8) Acciden-
țiile dela mortul mare 50 cr., dela micu 30 cr., dela
maslu 40 cr., 9) Diurne pentru conferințe. 10) 12 fl.
pentru curățitul și încălzitulu școlei peste an. 11)
Spesele de scripturistici le va împlini episcopul
școlară.

Doritorii de a fi aleși se și adresează recuru-
rile, provădate cu documintele necesarii în înțelesul
„Statutului organic” a normativelor de învăță-
ment și a decisului sinodalu din a. c. Nr. 80,
avându testimoniu de calificățiune cu calculu dis-
tinsu, testimoniu din limba magiară, precum și cu
atestare de portarea lor morală, — comitetului pa-
rochialu din Mișca, și se le trimite până în 6 Oc-
tomvire subscribului inspectoru școlară în Seprușu
(Seprös). Cele intrate mai târziu nu se vor lua în
considerățiune. Recurenții se potfescă a participa barem odată
până la alegere, la serviciulu Dăscu în fața loculu
pentru a și arăta desteritatea în cantă și tipicu.

Mișca 8 Sept. st. v. 1883.

Comitetulu parochialu.

Acest concurs se aprăbă **Mihailu Sturza**, inspect. școl.

Ne aflânduse recurenții la prima escriere de
concursu publicat în Nr. 1, 2, 3, a. c. pentru pa-
rochia de a III. clasă **Spinușu** cu filia **Papmezeu**, de-
venită acum prin arondarea protopresbiteratulu
în protopresbiteratulu **Beiușulu** — se escrie con-
cursu nou conform conclusulu Consistorialu dto 21.
febr. Nr. 169 B. d. e. cu terminu de alegere **16/28**
Octomvire. Doritorii de a ocupa această parochia — au a și
ascerne recursele sale adresate comitetulu pa-
rochialu M. On. **D. Elia Moga** protopresbiteru până în
15/27. Octomvire — și până la alegere a-se presenta
în vre-o Duminecă sau sərbătore la S. biserică din
Spinușu spre a și arăta desteritatea în oratoria bi-
sericésă.

Datū în **Spinușu Papmezeu** 28. Augustu 1883.

Comitetulu parochialu.

În conțelegere cu mine: **Elia Moga**, protopresbiterulu **Beiușulu**,

Pentru deplinirea postulu de învățatoriu la școala
rofesională din **Costețu**, protopopiatulu **Hășiășulu**, —
prin acesta se escrie de nou concursulu, cu terminulu
pe **13/25 Noemvire 1883**.

Emolumintele sunt: 201 fl. bani gata; 15 meți
grău, 15 de cucuruză, 2 jugere pământu estravilanu,
paușalu 8 fl., pentru lemne din cari se încăldește și
școala 30 fl., cortelu liberu cu grădină de legumi.

Recursele ajustate conformu stat. org. și §. 6
art. XVIII. 1879 și adresate Comitetulu parochialu,
să se trimite părintelului protopopu **Georgiu Creciunescu**
în **Belinez p. u. Kizetó**; avându recurenții în
vre-o Duminecă ori sərbătore, a-se presenta în bise-
rică, spre a și arăta desteritatea în cantare și tipicul
bisericescu.

Cei deprinși în arta musicală, încât să potă ins-
trui și conduce corulu vocalu deja esistinte acolo,
aceia vor avea preferință.

Comitetulu parochialu.

În conțelegere cu mine: **G. Creciunescu**, prof. și inspect. de
școle.

Prin acesta se deschide concursu pentru ocupa-
rea postulu de învățatoriu la clasa II. a școlei con-
fesionale gr. or. române din **Racasia**, protopresbite-
ratulu Bisericei-albe cu terminulu de **16 Octomvire 1883**,
în care și se va ține și actulu alegerei.

Emolumintele sunt: a) Salariulu 300 fl. b) Cor-
telu liberu în edificulu școlei, până la finirea clă-
direi, carea se va întempla în decursulu anulu 1884,
însă va primi bani de cortelu 24 fl. c) 24 metri ca-
bicu lemne de arsă c. II a 2 fl. 50 cr. 60 fl. din care
are a-se încălzi și școala; d) paușalu pentru conferin-
țele învățătorești 12 fl. e) paușalu pentru scripturis-
tică 10 fl.

Doritorii de a ocupa acest postu au a produce
următorele: 1. Estrasă de botez, cumcă sunt Români
gr. or. 2. Testimoniu cumcă au absolvatū pedagogia
într'unu institutu din **Metropoliă noastră**. 3. Testimoniu
de calificățiune, și 4. Cumcă au cunoscință de limba
magiară spre a putea propune în școala cât prescrie
legea țerii. Recurenții sunt potfiți a-se presenta în
vre-o Duminecă ori sərbătore în S. biserică spre a și
arăta desteritatea în cantă și tipicu.

Recursele astfelu instruate au a se adresa co-
mitetulu parochialu la adresa **Rev. D. Iosif Popo-
viciu** protopresbiterulu Bisericei-albe în **Iam**.

Racasia 11 Septemvire 1883.

Comitetulu parochialu.

În conțelegere cu Dlu protop. tractaalu.

Se publică concursu pentru parochia gr. or. de
venită vacantă din comuna **Sintea**. Emolumintele în-
ceporate cu această parochia sunt: în bani gata din
spesele cultulu 130 fl. v. a. una sesiune pământu es-
travilanu din 36 jugere de calitate bună, și pământu
pentru 20 vite seu rebonificare pentru acela 30 fl. a.

Doritorii de a câștiga această stațiune au și sub-
șterne recursele sale adresate cătră comitetulu pa-
rochialu la M. On. **Domnu Petru Chirilescu**, în
tegyháza mai târziu până în **2 Octomvire** st. v. a.
când se va ține și alegerea.

Sintea, la 25 Augustu 1883.

Comitetulu parochialu.

În conțelegere cu mine: **Petru Chirilescu**, protopop.

Pentru deplinirea stațiunei învățătorești din
comuna **Valeadeni**, inspectoratulu școlaru alu **Caranseba-
șulu** se escrie prin această concurs, cu terminu
în **18 Septemvrie a. c. st. v.** când se va ținea și ale-
gerea.

Emolumintele începorate cu acest post sunt:
salariu în bani gata 300 fl., b) paușalu pentru scri-
turistici 5 fl., c) 32 metri de lemne în natură
cari are a se încălzi și școala. d) două jugere
grădină de legumi, și quartir liberu.

Doritorii de a ocupa stațiunea acesta sun-
și recursele sale instruate conform dispușei
statutulu organic și adresate sinodulu parochialu
din **Valeadeni** ale adresa subscribului comisariu
consistorialu în **Ezerișu**, posta ultimă **Ezerés**.

Valeadeni în 1 Septemvrie 1883.

Pentru comitetulu parochial:

Ioan Meda m. p.

În conțelegere cu comisariulu consistorialu **Ioan Opresă**